



Vlaams
Parlement

ingediend op **724** (2020-2021) – Nr. 1
7 april 2021 (2020-2021)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Leefmilieu,
Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie
uitgebracht door Willem-Frederik Schiltz en Johan Danen

over de elektriciteitsfactuur

Samenstelling van de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie:

Voorzitter: Gwenny De Vroe.

Vaste leden:

Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Andries Gryffroy, Freya Perdaens, Wilfried Vandaele;
Bart Claes, Leo Pieters, Sam Van Rooy;
Tinne Rombouts, Koen Van den Heuvel;
Steven Coenegrachts, Gwenny De Vroe;
Björn Rzoska, Mieke Schauvliege;
Bruno Tobback.

Plaatsvervangers:

Annick De Ridder, Marius Meremans, Joris Nachtergaele, Axel Ronse, Nadia Sminate;
Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Wim Verheyden;
Robrecht Bothuyne, Lode Ceyssens;
Bart Tommelein, Bart Van Hulle;
Johan Danen, Chris Steenwegen;
Hannes Anaf.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

I.	Toelichtingen	4
1.	Toelichting door Fluvius	4
1.1.	Stand van zaken uitrol digitale meter	4
1.2.	Uitrol digitale meters na het arrest van het Grondwettelijk Hof	5
1.3.	De digitale meter als noodzakelijk fundament voor een haalbare en betaalbare energietransitie	7
1.4.	Punctuele vragen	8
1.5.	Kernboodschappen	9
2.	Toelichting door de VREG	9
2.1.	Inleiding	9
2.2.	Digitale meter	9
2.3.	Elektriciteitsfactuur	11
2.4.	Capaciteitstarief	12
2.5.	Bijkomende maatregelen	16
2.6.	Conclusie	17
II.	Vragen en opmerkingen van de leden	17
1.	Tussenkomsst van Bruno Tobback	17
2.	Tussenkomsst van Tom De Meester	18
3.	Tussenkomsst van Johan Danen	18
4.	Tussenkomsst van Leo Pieters	19
5.	Tussenkomsst van Robrecht Bothuyne	20
6.	Tussenkomsst van Willem-Frederik Schiltz	20
7.	Tussenkomsst van Andries Gryffroy	21
III.	Antwoorden	22
1.	Fluvius	22
2.	VREG	24
IV.	Aanvullende vragen en antwoorden	26
1.	Vragen	26
2.	Antwoorden	28
	Gebruikte afkortingen	30
	Bijlagen: zie dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie hield op woensdag 10 maart 2021 een hoorzitting met de VREG en Fluvius over de elektriciteitsfactuur. Met de uitspraak van het Grondwettelijk Hof inzake de terugdraaiende teller was het debat over de samenstelling van de energiefactuur, en meer in het bijzonder die voor elektriciteit, weer bijzonder actueel geworden. Zo waren er het actualiteitsdebat van 20 januari 2021 ([Actualiteitsdebat VI.Parl. 2020-21, nr. 9](#)) over de vernietiging van de regeling rond de terugdraaiende teller voor eigenaars van zonnepanelen, en de vele vragen om uitleg in de commissievergadering van 3 februari 2021 ([Vragen om uitleg VI.Parl. 2020-21, nr. 1547 en 1586](#), en [nr. 1584, 1623 en 1680](#)) en de commissievergadering van 3 maart 2021 ([Vragen om uitleg VI.Parl. 2020-21, nr. 2134](#) en [nr. 2169](#)). Ook werden diverse verzoekschriften ingediend met betrekking tot het wegvallen van de terugdraaiende teller.

Specifiek voor de hoorzitting werd van de VREG en Fluvius een verduidelijking gegeven bij diverse vragen over:

- de exacte samenstelling en evolutie van de factuur (distributienettarief, transportkosten, federale bijdrage enzovoort);
- de al lang vooropgestelde vereenvoudiging van de elektriciteitsfactuur;
- de invloed van het invoeren van het capaciteitstarief op de diverse types gebruikers en of er ook een tool voor komt;
- de problemen rond Atrias en de gevolgen voor het capaciteitstarief;
- de mogelijkheid van een eventuele grondige heroverweging (en kosten-batenanalyse) van investeringen in het stroomnet als duurzaam alternatief voor het capaciteitstarief en sturingsgerichte maatregelen;
- de simulatietool om het eventuele voordeel van de digitale meter en de brutoafname van elektriciteit in te schatten als alternatief voor de terugdraaiende teller;
- de vraag wie er beslist over de invoering van een eventueel 'time of use'-tarief, dit met verwijzing naar het Sperrzeiten Tarif;
- een eventueel onderzoek naar kortingen op nettarieven voor energiegemeenschappen, te linken met een time of use;
- de verdere uitrol van de digitale meter en dit gelinkt aan de noodzakelijke energietransitie;
- de impact van het terugdraaien van de verplichte installatie van de digitale meter op de stroomfactuur;
- een eventuele nieuwe berekening van een kosten-batenanalyse voor de digitale meter in functie van de voorgestelde uitrol.

De presentaties van de sprekers zijn te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

(Deze vergadering werd als videoconferentie georganiseerd)

I. Toelichtingen

1. Toelichting door Fluvius

1.1. Stand van zaken uitrol digitale meter

Frank Vanbrabant, CEO Fluvius, ziet twee fundamenteën voor een haalbare en betaalbare energietransitie: de digitale meter en het capaciteitstarief. Fluvius zal vooral meer duiding geven bij de digitale meter. Het heeft de eerste meters geplaatst op 1 april 2019. Dat paste in de zogenaamde natuurlijke uitrol: bij meterwerken werd standaard een digitale meter geplaatst. Zo werden er tot nu een kleine 510.000 digitale meters, elektriciteits- en gasmeters samen, geplaatst. Bij de prioritaire doelgroepen zijn er ongeveer 130.000 digitale meters geplaatst. In

totaal zijn er dus al 640.000 digitale meters, bij ongeveer 10 procent van de klanten.

Versnelde uitrol digitale meters in Vlaanderen

Het regeerakkoord kondigt de maximale uitrol van de digitale meter tijdens deze regeerperiode aan. Op 17 juni 2020 heeft de Vlaamse Regering bij besluit bepaald om 80 procent digitale meters te installeren tegen 31 december 2024 en 100 procent tegen 1 juli 2029. Op 12 februari 2021 heeft de Vlaamse Regering, ten gevolge van het arrest van het Grondwettelijk Hof, een retroactieve investeringspremie in het leven geroepen en de prioritaire doelgroep van de prosumenten geschrapt. Nog voor het eerste regeringsbesluit lanceerde Fluvius het aankoopdossier voor aannemers. Op 28 september 2020 publiceerde Fluvius dan het aankoopdossier voor meters en datacaptatie. Eind vorig jaar is de opdracht voor de aannemers gegund en in augustus 2021 zal hetzelfde gebeuren voor de meters en de datacaptatie.

Aankoopdossier aannemers

Het gunningsdossier voor de aannemers behelst dus de plaatsing van de 80 procent, meer dan 4 miljoen elektriciteits- en gasmeters, tegen het einde van 2024. De opdracht is in december 2020 gegund aan drie aannemersconsortia. De werken zijn gestart in februari/maart van dit jaar. Bij een drietal drinkwaterbedrijven, De Watergroep, Pidpa en FARYS loopt een proefproject voor ongeveer 70.000 digitale (water)meters. Dezelfde aannemersconsortia zullen die plaatsen. Elk consortium staat in voor vier van de twaalf exploitatieregio's.

Vier trajecten voor de uitrol van de digitale meter

In april 2019 is de natuurlijke uitrol gestart: bij meterwerken wordt de analoge meter vervangen door een digitale meter door de aannemers, waar Fluvius al mee samenwerkt. In juli 2019 is gestart met de prioritaire doelgroepen: de bestaande budgetmeterklanten, de bestaande prosumenten, de deelnemers aan het proefproject slimme meters en de klanten bij wie meterwerken gebeuren in het kader van metrologie. Die werken worden uitgevoerd door 80 technici van het aannemersconsortium TEA. Dat loopt nog steeds, zij het dat de bestaande prosumenten uit de doelgroepen gehaald zijn. TEA doet het standaard meterwerk. Het niet-standaard meterwerk bij de prioritaire doelgroepen, bijvoorbeeld in appartementen met grotere meetopstellingen of meters die niet in standaardkasten passen, wordt uitgevoerd door voornoemde klassieke aannemers. Sinds september 2020 hebben 15 aannemers daar 20 technici voor aangeworven. De versnelde uitrol bij alle andere netgebruikers vanaf maart 2021 wordt uitgevoerd door de drie consortia, die daarvoor 750 technici in dienst hebben.

Aankoopdossier meters en datacaptatie

Het tweede aankoopdossier betreft de meters en de datacaptatie. De gecontracteerde partij dient in te staan voor de levering van 2,7 miljoen elektriciteitsmeters, 1,8 miljoen gasmeters, het bijhorende datacaptatiesysteem maar ook een 'data as a service'-dienst gedurende vijftien jaar. Het lastenboek is gepubliceerd in januari 2021, de gunning is gepland voor augustus. Alle Belgische netbeheerders, ook de Waalse en de Brusselse, en de voornoemde drie drinkwaterbedrijven dingen mee.

1.2. Uitrol digitale meters na het arrest van het Grondwettelijk Hof

Gevolgen van het arrest van het Grondwettelijk Hof

Het arrest van het Grondwettelijk Hof van 14 januari 2021 schrapte de juridische basis voor de terugdraaiende teller. Voorts stelde het dat iedere netgebruiker voor

een bekabelde digitale meter moet kunnen kiezen. Tot slot kan wie de plaatsing van een digitale meter verhindert, niet worden afgesloten zonder advies van de lokale adviescommissie. Op 12 februari besliste de Vlaamse Regering bij het ontwerp van besluit de prosumenten te schrappen als prioritaire doelgroep en het recht op een retroactieve investeringspremie voor prosumenten in te voeren.

Datum publicatie arrest = einde terugdraaiende teller

Vanaf de publicatie van het arrest op 1 maart 2021 verandert de manier van factureren voor prosumenten. Fluvius heeft op 28 februari om middernacht de meterstanden uitgelezen. Die worden in de week van 16 maart overgemaakt aan de leveranciers die de periode ervoor factureren met een volledige compensatie van afname en injectie. Voor de periode erna gebeurt de facturatie van de distributiekosten op basis van de werkelijke afname. Zij krijgen een terugleververgoeding als ze overtollige productie op het net zetten.

Bekabelde oplossing

De bekabelde digitale meter is in het leven geroepen voor de elektrosensitieven, een minderheid van de bevolking. Conform het arrest kan iedere netgebruiker die nu ook vragen. De bekabelde digitale meter is er echter pas vanaf januari 2023. Tot dan is er een alternatief nodig bij plaatsing/vervanging van de meter bij defect, bij spanningswijziging of ten gevolge van metrologie, bij prosumenten met PV-installaties ouder dan vijftien jaar of met PV-installaties die sinds 1 januari van dit jaar geïnstalleerd zijn, en ook bij niet-prosumenten en budgetmeterklanten.

Weigering plaatsing digitale meter

Het Energiedecreet verplicht de plaatsing van een digitale meter. Sinds het arrest van het Grondwettelijk Hof is het percentage niet-PV-klanten dat na afspraak niet thuis is of een nieuwe afspraak wil, gestegen van amper iemand tot meer dan 30 procent. Voorheen gebeurde dat wel al bij ongeveer 16 procent van de PV-klanten. Nochtans zijn er gevallen waar het technisch noodzakelijk is om een digitale meter te plaatsen, maar ook voor de geplande uitrol is het nefast. Fluvius mag geen analoge meters meer plaatsen, daarom is er een procedure nodig in geval van weigering. Die bestaat al voor klanten die gedropt zijn door hun leveranciers, zij komen voor budgetmeters in aanmerking. De lokale adviescommissie doet daarover uitspraak. Voor alle andere klanten heeft Fluvius een overtuigingscel, maar die is onvoldoende bemand voor 30 procent weigeraars onder de meer dan 20.000 klanten per week. Vandaag ligt de finale beslissing bij de vrederechter. Belangrijke aandachtspunten zijn dan ook: een draagvlak creëren voor de digitale meter en een duidelijke procedure bij weigering.

Schrapping prosumenten als prioritaire doelgroep

Zonder de schrapping van de prosumenten als prioritaire doelgroep, hadden ze allemaal een digitale meter gehad tegen het einde van 2022. Prosumenten die vanaf 2025 de plaatsing van een digitale meter weigeren, verliezen hun recht op een premie. Volgens het Energiebesluit moet Fluvius sowieso een digitale meter installeren bij PV-installaties die al meer dan 15 jaar van de terugdraaiende teller genieten of nieuwe PV-installaties. De andere PV-installaties maken deel uit van de versnelde uitrol die loopt tot eind 2024. Als een prosumant niet akkoord gaat met de plaatsing, wordt die opnieuw ingepland in functie van een efficiënte aanpak van de uitrol en bij voorkeur voor eind 2025. Ook bij de prosumenten moet dus het draagvlak voor de digitale meter dringend hersteld worden.

Uitrolplanning na het arrest van het Grondwettelijk Hof

Fluvius maakte na het arrest een nieuwe planning. Het grote verschil is dat de PV-klanten de eerste vier jaar grotendeels niet bediend worden. Bij de klanten met uitsluitend nachttarief, worden de digitale meters geplaatst in 2028. Eind 2028 is de streefdatum, maar Fluvius houdt de eerste zes maand van 2029 vrij zo er nog laatste meters moeten worden geplaatst.

Voorziene standaard informatiecampagne van Fluvius

Om de omschakeling te begeleiden, heeft Fluvius een standaard informatiecampagne. Die omvat een campagne via de sociale media, een communicatiekit voor lokale besturen, persoonlijke briefwisseling met klanten, filmpjes en FAQ's op de website, een planningschecker voor de klant en de voornoemde overtuigingscel. Daarnaast is een gezamenlijke actieve en brede communicatiecampagne van de Vlaamse overheid, de VREG, Fluvius en bij voorkeur ook de leveranciers nodig.

1.3. De digitale meter als noodzakelijk fundament voor een haalbare en betaalbare energietransitie

De energietransitie betekent een grote uitdaging voor het elektriciteitsnet

De digitale meter is een noodzakelijk fundament voor een haalbare en betaalbare energietransitie. Die transitie is een grote uitdaging voor het elektriciteitsnet, zowel bij de productie als bij het verbruik. Vooreerst is meer decentrale hernieuwbare elektriciteitsproductie nodig. Het netwerk dat voorheen in één richting werkte, wordt bidirectioneel. Omdat wind en zon niet te controleren zijn, is er ook meer variatie en minder controleerbaarheid. Aan verbruikerskant komt er een verschuiving van fossiele naar duurzame elektrische energie. Het aandeel van elektrische energie zal sterk stijgen, voornamelijk door elektrische voertuigen en warmtepompen, met het risico van een groter gelijktijdig netgebruik. De kenmerken van productie en verbruik zorgen voor een toegenomen risico op congestie in het distributienet.

Het typische elektriciteitsverbruiksprofiel heeft de vorm van een eend en wordt dan ook een 'duck curve' genoemd. De buik van de curve, het middagverbruik, is traditioneel lager, maar gaat nog meer hangen als consumenten meer zelf produceren, omdat 's middags de zon schijnt. De kop van de eend, de avondpiek, wordt met de jaren hoger door elektrische voertuigen en warmtepompen. Het elektriciteitsnet moet voorzien zijn op de hoogste pieken. Zonder begeleidende maatregelen om de piek af te vlakken zullen, naast de gewone investeringen, grote bijkomende investeringen in het net nodig zijn. Die worden geraamd op ongeveer 5 miljard euro.

Alternatieven voor massale netversterking

Een eerste milderende maatregel is ervoor zorgen dat minder elektriciteit verbruikt wordt. Dat is goed voor de klant maar ook voor de belasting van het net. Een tweede is minder elektriciteit injecteren. Dat is zeer goed voor de portemonnee van de klant, omdat hij zijn eigen productie verbruikt, zonder het net te belasten. Ten derde is het noodzakelijk dat de capaciteit van de bestaande netten maximaal benut wordt. Er is nog reserve, maar er is meer informatie over nodig zodat alleen daar waar nodig geïnvesteerd wordt. De vierde maatregel, de belangrijkste om investeringen te doen dalen, is het energieverbruik verschuiven weg van die piek. Voor alle vier de maatregelen is de digitale meter noodzakelijk.

De eerste maatregel is dus minder elektriciteit verbruiken. Klanten zullen sowieso minder elektriciteit verbruiken door de strengere normen voor nieuwbouw, door

renovatie van bestaande gebouwen, door energiezuinige toestellen. Een rationeel energiegebruik is wat de klant zelf in handen heeft. De informatie uit de digitale meter kan daarbij helpen omdat de klant voor gas per uur en voor elektriciteit per kwartier zijn verbruik kan monitoren. Vandaag vaart de klant blind, met alleen maar één jaarlijkse afrekening. Inzicht in het energieverbruik is nodig om de besparingsmogelijkheden te identificeren maar ook om de klant te motiveren. Met een digitale meter kan hij dat raadplegen via het webportaal van Fluvius of de apps op www.maakjemeterslim.be.

De ideale situatie voor prosumenten is dat ze wat ze produceren ook zelf gebruiken en minder elektriciteit injecteren. Het is zaak de injectiepiek in de zomer te beperken. De digitale meter is een essentieel instrument om het eigen verbruik te maximaliseren. De klant kan aan de meter applicaties koppelen die zijn apparaten sturen zodat ze verbruiken op het moment dat er productie is.

De derde maatregel is de capaciteit van de netten zo goed mogelijk benutten. Met de data van de digitale meters kan Fluvius continu de netbelasting monitoren en de capaciteitsgrenzen bewaken. Het kan de netbelasting simuleren met reële verbruiksprofielen, rekening houdende met andere gegevens als de weersvoorspellingen. Degelijke data maken het Fluvius ook mogelijk om gericht te investeren in strikt noodzakelijke netversterking. Als uitvallen of congestie dreigt, kan het gericht ingrijpen: via commerciële marktprocessen of zelf.

De vierde maatregel, het energieverbruik verschuiven buiten de piek, valt onder rationeel netgebruik. Daarvoor is een financiële prikkel nodig, wat het capaciteitstarief is. Belasten op capaciteit, op piekverbruik, stimuleert klanten om gespreid in de tijd elektriciteit te verbruiken. De digitale meter geeft de daarvoor noodzakelijke informatie en maakt het hen mogelijk het verbruik automatisch te spreiden door bijvoorbeeld het elektrische voertuig buiten verbruikspieken op te laden.

Alternatieven voor massale netinvesteringen maken de energietransitie betaalbaar

Zonder ingrijpen zal er 5 miljard euro extra nodig zijn om de netten compatibel te maken en zullen de netkosten met ongeveer 13 procent stijgen. Als het gedrag op de genoemde vlakken aangepast wordt, zullen de extra investeringsuitgaven voor elektriciteit met ongeveer 3 miljard euro dalen en de netkosten met 6 procent stijgen. Hij illustreert dat met het voorbeeld van de elektrische voertuigen. Zonder ingrijpen is tegen 2030 een extra investeringsbudget van 1 miljard euro nodig voor het versterken van de netten en de transformatoren. Als klanten gespreid laden in locatie (thuis en op het werk) en in tijd kan het extra investeringsbudget beperkt worden tot 230 miljoen euro.

1.4. Punctuele vragen

De spreker beantwoordt vervolgens enkele vragen die de commissieleden schriftelijk stelden.

Impact van go live Atrias op de invoering van het capaciteitstarief

De invoering van het capaciteitstarief is gepland voor 1 januari 2022. Go live Atrias zal van start gaan in september 2021, drie maanden voordien. Die snelle openvolging is onverantwoord, met onder meer het risico voor de continuïteit van de marktwerking. Fluvius heeft dan ook gevraagd aan de regulator om het capaciteitstarief met zes maanden uit te stellen tot 1 juli 2022.

Tijdsafhankelijke distributienettarieven

Een capaciteitstarief geeft een prikkel om het verbruik tijdens piekmomenten te beperken en te spreiden. Tijdsafhankelijke distributienettarieven zouden een nog grotere prikkel geven, maar hiervoor is meer onderzoek nodig. Fluvius en de VREG zullen tegen einde 2023 een studie uitvoeren over de eventuele noodzaak en invoering van tijdsafhankelijke distributienettarieven. De spreker wijst op een mogelijk tegenstrijdigheid: als de zon schijnt, worden de netten zwaar belast door injectie, wat Fluvius dan zou afraden, maar tegelijk zal de leverancier met een lage prijs mensen dan net aanmoedigen om te verbruiken. Dit staat los van de dynamische tarieven van de leveranciers, die al mogelijk zijn als er een digitale meter is.

Korting op nettarieven voor energiegemeenschappen

Het is niet zo dat een energiegemeenschap per definitie een korting geniet op de nettarieven. Dat zou niet fair zijn voor de andere klanten die daar dan voor zullen betalen. Een energiegemeenschap kan maar een korting genieten als ze effectief zorgt voor lagere netkosten, dus haar gedrag aanpast en actief deelneemt aan de flexibiliteit op de markt.

1.5. Kernboodschappen

De spreker herhaalt tot slot de kernboodschappen van zijn betoog. De digitale meter is noodzakelijk voor een haalbare en betaalbare energietransitie. Een gezamenlijke, actieve en brede communicatiecampagne van de Vlaamse overheid, de VREG en Fluvius is nodig om het draagvlak voor de digitale meter te herstellen. Op korte termijn is er een tijdelijke oplossing nodig als alternatief voor de bekabelde digitale meter.

2. Toelichting door de VREG**2.1. Inleiding**

Het algemeen belang is het uitgangspunt van de VREG, aldus *Ronnie Belmans*, voorzitter van de raad van bestuur van de VREG. Iedereen moet zijn rechtvaardig deel van de netkosten aangerekend krijgen: de bewoner van een rijhuis of een appartement, de grootverbruiker met een laagspanningsaansluiting zoals de bakker, de tweedeverblijver, de zonnepaneleneigenaar. De zonnepanelen zijn belangrijk, maar er zijn meer uitdagingen. Vooralsnog zijn er niet veel elektrische voertuigen, maar om te voldoen aan de Europese doelstellingen zal Vlaanderen er meer dan 2 miljoen nodig hebben tegen 2030. De digitale meter, gecombineerd met een capaciteitstarief, is wezenlijk om daarop voorbereid te zijn.

Voor het globale beleid heeft de Vlaamse Regering twee aspecten naar voren geschoven: digitalisering en de energietransitie. Hij vergelijkt met de evolutie in de gezondheidszorg: vroeger moest de arts de gezondheid bijsturen met de meting van temperatuur en bloeddruk, nu zijn er allerlei vormen van digitale beeldvorming, uitgebreide bloedtesten, en wordt alle informatie samengebracht in een digitaal dossier zodat artsen waar dan ook kunnen waken over de gezondheid van de patiënt. Om te verduurzamen, meer comfort te bieden aan de burger, hem te laten leven zoals hij wil tegen een zo laag mogelijke kostprijs, is de digitale meter waarop dan een capaciteitstarief kan worden geënt, wezenlijk.

2.2. Digitale meter

Pieterjan Renier, algemeen directeur van de VREG, beantwoordt in zijn uiteenzetting de vragen die de commissieleden de VREG schriftelijk bezorgden. Hij bundelde

ze in vier onderwerpen: de digitale meter, de elektriciteitsfactuur, het capaciteits-tarief en de bijkomende maatregelen.

Vooreerst de digitale meter. Na bekendmaking van het arrest van het Grondwettelijk Hof, bracht de VREG de tariefmethodologie in lijn met de uitspraak. Hij bracht, in overleg met diverse marktpartijen, de praktische gevolgen van de uitspraak in kaart en hij publiceerde antwoorden op veelgestelde vragen op zijn website. In de V-test is er ondertussen een nieuwe berekeningstool voor de eigenaars van zonnepanelen met een digitale meter waarmee zij kunnen simuleren hoeveel zij per jaar betalen als ze elektriciteit kopen én verkopen. Daarnaast geeft de regulator er een overzicht van alle terugleveringscontracten. Op vraag van de Vlaamse minister van Energie verleende de VREG op 25 februari 2021 een advies over een ontwerp van besluit dat onder andere een retroactieve investeringspremie invoert.

In het advies staan enkele kernboodschappen. Digitale meters zijn cruciaal voor de energietransitie. Met de digitale meter krijgen gezinnen en bedrijven inzicht in hun energieverbruik en kunnen ze er slimmer mee omgaan: door minder energie te verbruiken, te verbruiken wanneer elektriciteit het goedkoopst is en hun verbruik zo veel mogelijk te laten samenvallen met momenten waarop eventuele zonnepanelen energie opwekken. Digitale meters zorgen voor een efficiënter gebruik van het elektriciteitsnet wat de betaalbaarheid op lange termijn garandeert. De VREG is tevreden dat het ontwerp van besluit, in lijn met de Europese vereisten, de verplichting bevestigt om tegen eind 2024 minstens 80 procent en tegen 1 juli 2029 100 procent digitale meters te hebben.

De VREG begrijpt de beweegredenen om de geplande uitrol van de digitale meter bij bestaande zonnepaneeleigenaars tegen eind 2022 op te heffen. Het draagvlak voor de plaatsing van een digitale meter bij deze doelgroep is ernstig aangetast. Het is ook belangrijk om de kostenefficiëntie van de uitrol te bewaken. De regulator benadrukt dat de netbeheerder de digitale meter moet kunnen plaatsen op het tijdstip zoals voorzien in de algemene uitrolplanning, of, zoals het in het ontwerp van besluit staat, straat per straat en wijk per wijk.

In april 2020 actualiseerde de regulator de kosten-batenanalyse over de uitrol van digitale meters, waaronder een versnelde uitrol van 80 procent tegen uiterlijk 2024. Net als de vorige van 2008, 2011, 2014, 2017 en 2018 is het een maatschappelijke kosten-batenanalyse waarin onderzocht wordt of een positieve Vlaamse businesscase mogelijk is voor de verschillende actoren: distributienetbeheerders, transmissienetbeheerders, verbruikers, overheid, milieu en maatschappij, energieleveranciers en producenten. De maatschappelijke baten van de digitale meter worden geraamd op 888 miljoen euro.

Wegens de vraag naar een nieuwe kosten-batenanalyse heeft de VREG al enkele berekeningen gemaakt, met als randvoorwaarden de Europese verplichtingen van 80 procent in 2024 en 100 procent in 2029, en de schrapping van de doelstelling van 100 procent digitale meters bij prosumenten tegen eind 2022. De netto contante waarde stijgt daarbij boven de 900 miljoen euro. De belangrijkste oorzaak hiervan is dat er meer prosumenten zijn dan vorig jaar werd geraamd. Naarmate de plaatsing van digitale meters bij prosumenten verder in de tijd gespreid wordt, daalt de netto contante waarde.

De spreker zet de tendensen van de verschillende kosten-batenanalyses op een rij. Vooreerst is een snellere uitrol positiever dan een trage. De voorbije periode is er een evolutie naar lagere gewogen gemiddelde kosten van kapitaal (weighted average cost of capital (WACC)), wat een grotere netto contante waarde betekent. In 2018 bleek uit het gunningsdossier van Fluvius dat de investeringskosten lager waren dan eerder werd geraamd. Vorig jaar is de netto contante waarde met een

lagere WACC opnieuw berekend. In 2021 blijkt dat de netto contante waarde stijgt met het aantal prosumënten dat toeneemt. Als de aansluiting van prosumënten over een langere periode gespreid worden, wordt de netto contante waarde opnieuw kleiner.

Relevant is dat er in de kosten-batenanalyses steeds voor geopteerd is om de baten van een nieuwe tariefstructuur niet toe te schrijven aan de uitrol van de digitale meter. Dat er met een digitale meter in combinatie met een capaciteitstarief belangrijke kosten vermeden kunnen worden, is reeds toegelicht.

2.3. Elektriciteitsfactuur

De tweede reeks vragen gaat over de exacte samenstelling van de elektriciteitsfactuur. De spreker geeft vooreerst de verwachte samenstelling van de elektriciteitsfactuur van een standaardgezin in 2022. De elektriciteitsfactuur is opgebouwd uit drie belangrijke componenten: de energiekosten, de nettarieven en de heffingen.

De zuivere elektriciteitskosten bedragen voor een gezin ongeveer 28 procent van de totale factuur. Terzijde wijst hij erop dat er sinds begin dit jaar naast contracten met een vaste of een variabele prijs ook contracten met een dynamische energieprijz zijn. Sinds enkele weken kunnen dynamische contracten ook gesimuleerd worden in de V-test voor professionele klanten met een digitale meter op het laagspanningsnet.

De tweede component zijn de nettarieven, die voor een gezin ruim 40 procent uitmaken van de totale elektriciteitsfactuur. Daaronder vallen de kosten die gerelateerd zijn aan netbeheeractiviteiten, zijnde de kosten voor het aanleggen, onderhouden en beheren van de netten en het vervoer van elektriciteit: ongeveer 19 procent. Het zijn deze kosten die de focus vormen van de hervorming van de tariefstructuur. Bij gezinnen en kmo's worden ze nu volledig aangerekend op basis van kWh. Vanaf 2022 zullen die netkosten grotendeels aangerekend worden op basis van capaciteit. Een volgend onderdeel zijn de kosten voor databeheer. Die kosten worden via een vaste jaarlijkse bijdrage geïnd. Dat zal ook zo blijven. Daarnaast zijn er de kosten die voor het overgrote deel gerelateerd zijn aan de verplichting voor de distributienetbeheerders om groenestroomcertificaten en warmtekrachtcertificaten op te kopen aan minimumsteun. De VREG vindt dat die eigenlijk niet thuishoren in de nettarieven. Ze blijven aangerekend worden op basis van kWh. Het laatste onderdeel van de nettarieven is het gedeelte transmissiekosten dat Elia op basis van kWh aanrekent aan de distributienetbeheerders. Ook die kosten blijven berekend worden op basis van kWh.

De derde en laatste component van de elektriciteitsfactuur zijn de heffingen en voor residentiële klanten ook de btw.

De VREG verwacht dat in 2022 ongeveer 15 procent van de totale elektriciteitsfactuur van een standaardgezin zal worden aangerekend op basis van capaciteit. Het overgrote deel van de factuur blijft dus gebaseerd op de hoeveelheid elektriciteit die een klant afneemt van het net. In tegenstelling tot wat vaak wordt gesteld, vertoont de elektriciteitsfactuur voor de meeste gezinnen sinds enkele jaren een dalende trend. Dit is in grote mate te danken aan dalende distributienettarieven: per gezin ten opzichte van 2017 een daling van 110 euro per jaar voor elektriciteit en 27 euro per jaar voor aardgas.

De elektriciteitsfactuur van kmo's en bedrijven bestaat uit dezelfde componenten als van gezinnen, met uitzondering van de btw. Opvallend is dat de zuivere elektriciteitskosten een belangrijkere plaats innemen. Een logisch gevolg is dat het procentueel aandeel van het capaciteitstarief in de factuur lager ligt dan bij

gezinnen. In het getoonde voorbeeldbedrijf is de verwachting dat in 2022 ongeveer 13 procent van de totale elektriciteitsfactuur zal worden aangerekend op basis van capaciteit. Ook de meeste bedrijven zagen hun elektriciteitsfactuur de laatste jaren dalen, ten gevolge van de dalende trend van de distributienettarieven. Zo betaalde een kmo met een standaardverbruik ten opzichte van vorig jaar gemiddeld 249 euro minder aan distributienettarieven voor elektriciteit en 41 euro minder aan distributienettarieven voor aardgas.

De spreker vervolgt met de redenen voor de daling van de distributienettarieven. Het toegelaten inkomen in de tariefmethodologie van de VREG legt vast hoe de distributienetbeheerders vergoed worden voor hun diensten en aangezet worden tot een efficiënte bedrijfsvoering. Het gaat in hoofdzaak over operationele kosten, investeringen en financieringskosten. De verschillen tussen 2020 en 2021 zijn voornamelijk gerelateerd aan de start van de nieuwe reguleringsperiode en de nieuwe tariefmethodologie 2021-2024, waarbij de trend opnieuw berekend werd en de rekenvolumes veranderden. Daarenboven is de normatieve kapitaalkostvergoeding WACC naar beneden bijgesteld. Die daalde immers van 4,8 procent in 2020 naar 3,5 procent voor de periode 2021-2024. Alles bij elkaar geeft dat een daling van ongeveer 500 miljoen euro per jaar voor elektriciteit tussen 2017 en 2021.

Wat de transmissiekosten betreft, betaalt een gemiddeld gezin in 2021 nagenoeg evenveel voor het beheer van het transmissienet als in de voorgaande jaren. Een tweede onderdeel van de doorgerekende transmissiekosten zijn de tarieven voor openbardienstverplichtingen (ODV's) en toeslagen. Net zoals de vorige jaren is het ODV-tarief voor de financiering van de groenestroomcertificaten (offshore) opnieuw sterk gestegen. Ook een aantal andere ODV-tarieven en toeslagen stijgen sterk ten opzichte van 2020. Voor een gemiddeld gezin nemen de toeslagen toe met 15 euro ten opzichte van 2020. Voor een gemiddeld bedrijf op middenspanning stijgen ze met 480 euro. De federale bijdrage neemt voor een gemiddeld gezin toe met 1 euro of 10 procent ten opzichte van 2020, terwijl voor een gemiddeld bedrijf op middenspanning de federale bijdrage met 44 euro stijgt.

In 2017 en begin 2018 is aan de VREG gevraagd om deel te nemen aan een traject over de vereenvoudiging van de energiefactuur. De VREG heeft twee voorstellen uitgewerkt voor een compacte factuur op één pagina en een meer uitgebreide factuur op twee pagina's. De voorstellen zijn destijds overgemaakt aan het kabinet van toenmalig minister Kris Peeters. Als er daartoe initiatieven genomen worden op regionaal of federaal niveau is de VREG steeds bereid om zijn expertise ter beschikking te stellen.

2.4. Capaciteitstarief

Het derde onderdeel van de presentatie gaat over het capaciteitstarief. Aan de beslissing over de invoering van het capaciteitstarief ging een uitgebreid traject vooraf. Al in 2016 was er een eerste consultatie over het draagvlak ervoor. Op basis van de reacties besliste de VREG twee deeltrajecten op te zetten: voor de grote bedrijven enerzijds en voor gezinnen en kleine bedrijven anderzijds. De gevoeligheden en problemen bleken namelijk anders te zijn voor die groepen. Voor de hervorming van de tariefstructuur voor de grote bedrijven verzamelde de VREG een aantal experts die een twintigtal keer samenkwamen om de verschillende aspecten van de nieuwe tariefstructuur in detail te analyseren. Dit leidde tot een tweede consultatie begin 2019.

Voor de hervorming van de tariefstructuur voor de gezinnen en de kmo's werd een studie uitbesteed aan VITO, die inhoudelijk werd begeleid door een stuurgroep. Na verder intern onderzoek leidde dit tot een derde consultatie in het najaar van 2019. Rekening houdend met de reacties op de twee consultaties in 2019, legde de VREG

in het voorjaar van 2020 zijn voorstellen voor de vierde keer ter consultatie voor, als onderdeel van de nieuwe tariefmethodologie voor de periode 2021-2024. De voorlopige simulatieresultaten voor laagspanning, opgemaakt op basis van een dataset van 8000 gezinnen en 750 kleine bedrijven, werden openbaar gemaakt.

Vorig jaar heeft de VREG tijdens drie hoorzittingen (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 192/1, *Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 463/1 en *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 590/1) en een besloten zitting op 22 juli 2020, zijn voorstellen toegelicht aan het Vlaams Parlement. Op 13 augustus 2020 legde de VREG de tariefmethodologie 2021-2024 definitief vast, inbegrepen het capaciteitstarief bij alle netgebruikers vanaf 2022. De beslissing met uitgebreide motivatie staat op zijn website. In het najaar is de VREG gestart met de voorbereiding van de communicatie over de invoering van het capaciteitstarief, samen met Fluvijs, VEKA, het kabinet en FEBEG. Er vonden tot nu toe zeven overlegmomenten plaats.

Iedereen wil graag weten wat het capaciteitstarief precies voor zijn factuur betekent. Vorig jaar maakte de VREG dan ook tal van simulaties voor specifieke gebruiksprofielen, zowel gezinnen en kmo's als grote bedrijven. Die werden toegelicht in het parlement, tijdens webinars en staan op een aparte pagina op de VREG-website. Voor de meerderheid van de gezinnen (zo'n 80 procent) zal de impact van het capaciteitstarief heel beperkt zijn. Zij wonen in een huis of appartement en hebben geen zonnepanelen of toestellen als een warmtepomp, laadpaal of sauna die een hoog piekvermogen kunnen veroorzaken.

De spreker illustreert dat met enkele representatieve voorbeelden. Daarnaast toont hij de impact van het capaciteitstarief voor drie andere huishoudelijke profielen – met name eigenaars van een tweede verblijf, een gezin met zonnepanelen en een gezin met een elektrische wagen – én voor een kleine zelfstandige, aangesloten op het laagspanningsnet. De eenheidstarieven worden op dezelfde manier ingeschat als bij eerdere simulaties.

Het eerste voorbeeld is een gezin met een doorsnee verbruik in een eengezinswoning. Dit gezin verbruikt jaarlijks 3500 kWh en de hoogste maandelijkse kwartierpiek is 3,5 kW. In 2022 zullen de distributienettarieven van dit gezin deels worden aangerekend via een capaciteitstarief. Met een digitale meter betaalt het, volgens de huidige inschattingen, in 2022 836 euro. Dat is 33 euro of 4 procent minder dan vandaag en 19 procent minder dan in 2017. Met een klassieke meter betaalt het in 2022 ongeveer hetzelfde als vandaag of 35 euro meer dan met een digitale meter.

Een tweede voorbeeld is de totale elektriciteitsfactuur voor een kleiner huishouden in een appartement. Dit huishouden verbruikt jaarlijks 1500 kWh en de hoogste maandelijkse kwartierpiek is gemiddeld 2,7 kW. Dit jaar bedraagt zijn elektriciteitsfactuur 435 euro, in 2017 was dat nog 571 euro. Met een digitale meter betaalt het, volgens de huidige inschattingen, in 2022 467 euro. Met een klassieke meter betaalt het in 2022 iets meer dan met een digitale meter.

Op het laagspanningsnet zijn niet alleen gezinnen maar ook bedrijven aangesloten. Bij professionele klanten op het laagspanningsnet is de dalende trend in de elektriciteitsfactuur gelijkaardig als bij huishoudelijke klanten. Een klein bedrijf – de bakker om de hoek – met een jaarlijks verbruik van 12.000 kWh en een gemiddelde maandpiek van 7 kW betaalt voor elektriciteit 2329 euro, terwijl dat in 2017 nog 2826 euro was. Typisch hebben kleine bedrijven een hogere gemiddelde maandpiek dan gezinnen, maar vooral ook een groter verbruik en daardoor een goede benutting van hun piekvermogen. Hierdoor is de voorspelde daling van de distributienettarieven in 2022 voor de gemiddelde kmo net iets groter dan voor het gemiddelde gezin. Met een digitale meter betaalt deze bakker, volgens de huidige inschattingen, in 2022 2048 euro. Dat is 280 euro of 12 procent minder dan

vandaag en 28 procent minder dan in 2017. Met een klassieke meter betaalt hij in 2022 ongeveer 60 euro meer dan met een digitale meter.

Een volgend voorbeeld is een tweede verblijf. De eigenaars trekken hier in het weekend en de grote vakantie geregeld naartoe. Zij verbruiken in hun appartement jaarlijks 350 kWh, tien keer minder dan een gemiddeld gezin. De hoogste kwartierpiek die ze maandelijks veroorzaken is gemiddeld lager dan 2,5 kW. Bij de berekening van het capaciteitstarief wordt voor elke maand een minimumwaarde van 2,5 kW verondersteld. Die ondergrens zorgt ervoor dat elke klant een minimale bijdrage in de, grotendeels historische, netkosten levert. Dit jaar bedraagt de elektriciteitsfactuur voor het tweede verblijf 156 euro; in 2017 was dat nog 255 euro. Met een digitale meter betalen zij, volgens de huidige inschattingen, in 2022 219 euro. Met een klassieke meter betalen zij in 2022 ongeveer 30 euro meer dan met een digitale meter.

De spreker vervolgt met de evolutie van de totale elektriciteitsfactuur voor een gezin met zonnepanelen en een digitale meter. Dit huishouden verbruikt jaarlijks 4500 kWh en de hoogste maandelijkse kwartierpiek is gemiddeld 4,1 kW. De zonnepanelen hebben een omvormervermogen van 4,5 kW. Het zelfverbruik bedraagt 41 procent. Begin dit jaar, vóór de publicatie van het arrest van het Grondwettelijk Hof, bedroeg hun elektriciteitsfactuur 470 euro; in 2017 was dat nog 629 euro. Omdat de gecompenseerde afname, na toepassing van de terugdraaiende teller, 0 kWh bedraagt, betaalt het voor de distributienettarieven enkel het prosumentarief en het tarief voor databeheer. Met een digitale meter betaalt het huishouden, volgens de huidige inschattingen, in 2022 587 euro. De toename van de elektriciteitsfactuur in 2022 is in dit geval volledig toe te schrijven aan de facturatie van de energiekosten en heffingen op basis van de werkelijke in plaats van de gecompenseerde afname. Door het verbruik meer te laten samenvallen met momenten waarop de zon schijnt en de zonnepanelen energie opwekken, kan dit huishouden besparen op zijn elektriciteitsfactuur. Als het gezin erin slaagt om zijn zelfverbruik te verhogen neemt het minder kWh af van het distributienet en betaalt het ook minder. Meer zelfverbruik loont voor de eigen portemonnee maar zorgt ook voor een efficiënt gebruik van het net en komt zo de hele maatschappij ten goede.

Als laatste voorbeeld toont de spreker de evolutie van de totale elektriciteitsfactuur voor een gezin met een elektrische wagen. Dit huishouden heeft een laadpaal geïnstalleerd met een vermogen van 11 kW. Op dit moment heeft het de gewoonte de wagen op te laden aan vol vermogen op het moment dat ook de huishoudelijke toestellen een piek veroorzaken, bijvoorbeeld in de vroege avond tijdens het koken. Het gezin verbruikt jaarlijks 8000 kWh en de hoogste maandelijkse kwartierpiek is gemiddeld 15,1 kW. Dit jaar bedraagt hun elektriciteitsfactuur 1896 euro; in 2017 was dat nog 2186 euro. Met een klassieke meter betalen zij, volgens de huidige inschattingen, in 2022 1754 euro. Een stuk minder dan vandaag. Met een klassieke meter betaalt het gezin evenveel als het de wagen zo snel mogelijk laadt aan vol vermogen dan als het de wagen meer gespreid laadt en dus het net minder belast. Er is dus geen enkele stimulans om het net efficiënt te gebruiken. Met een digitale meter (met capaciteitstarief) betaalt het, bij ongewijzigd gedrag, in 2022 2138 euro. Dat is 243 euro of 13 procent meer dan vandaag. Door de wagen slim te laden, dus meer te spreiden in de tijd en af te stemmen op het vermogen dat andere toestellen vragen, kan het de gemiddelde maandpiek beperken tot de gemiddelde maandpiek vóór de aanschaf van de elektrische wagen. Hierdoor betaalt het in 2022 slechts 1644 euro. Dat is bijna 500 euro minder dan zonder slim laden. Via het capaciteitstarief worden eigenaars van een elektrische wagen dus wel sterk aangemoedigd om het net efficiënt te gebruiken. Dat is goed voor hun portemonnee en voor de maatschappij.

Zonder maatregelen als het capaciteitstarief zijn volgens de simulaties bijkomende investeringen van 800 miljoen tot 1150 miljoen euro nodig. Zonder bijkomende

ingrepen zullen die kosten betaald worden door de eindgebruikers, vooral die zonder elektrische wagen. Eind 2020 ontving de VREG een brief van Fluvius om de invoering van het capaciteitstarief met zes maanden uit te stellen, naar 1 juli 2022. Belangrijkste reden van Fluvius is dat het prioriteit moet geven aan de implementatie en post-go-livestabilisatieperiode van het nieuwe Centraal Marktsysteem (CMS) dat gepland staat in september 2021. Een snel daaropvolgende wijziging aan de processen en systemen die nodig is voor het capaciteitstarief, zou volgens Fluvius de continuïteit van de marktwerking en een kwaliteitsvolle implementatie van het capaciteitstarief in het gedrang kunnen brengen. De VREG betreurt die vraag om uitstel ten zeerste, vooral omdat de Vlaamse distributienetbeheerders deze boodschap nooit gaven tijdens de voorbereidingen van de tariefmethodologie 2021-2024. Vooraleer de VREG op de vraag van Fluvius kan ingaan, dient een uitgebreide consultatie gehouden te worden zoals voorgeschreven in het Energie-decreet.

Zoals gezegd heeft de VREG tot nu toe 8000 huishoudens en 750 kleine bedrijven gesimuleerd. De regulator werkt met de input van Fluvius volop aan een simulator die elke netgebruiker op laagspanning de mogelijkheid moet geven om inzicht te krijgen in de impact van het capaciteitstarief voor zijn persoonlijke situatie. Het is de bedoeling om de simulator vanaf midden dit jaar op de website te plaatsen. De VREG wil ook verder werken aan het communicatietraject met Fluvius, VEKA, het kabinet en FEBEG om het draagvlak voor de digitale meter te herstellen en de verdere communicatie over het capaciteitstarief voor te bereiden.

De spreker vervolgt met de vragen over de problemen bij Atrias. De VREG reguleert en controleert de distributienetbeheerders. Het is de verantwoordelijkheid van de distributienetbeheerders om te bepalen hoe zij hun opdrachten realiseren. De werkmaatschappij Fluvius voert heel wat taken uit in naam van en voor rekening van de distributienetbeheerders. De vennootschap Atrias werd in 2011 opgericht door Vlaamse, Waalse en Brusselse distributienetbeheerders. Fluvius bezit vandaag 50 procent van de aandelen. Het belangrijkste project van Atrias is de Message Implementation Guide 6 (MIG) en een clearinghousetoepassing (CMS). Het project had als oorspronkelijke einddatum 1 juli 2015. Na opeenvolgende vertragingen staat de go-livedatum nu ingepland op 1 september van dit jaar.

Het project is vertrokken van een volledig nieuwe infrastructuur. Op een bepaald moment, de go live, moet de volledige marktwerking overschakelen van de ene naar de andere infrastructuur. Wegens de impact van deze overgang, wordt die aanpak een big bang genoemd. Het is vrijwel onmogelijk voor één of enkele partij(en) om met een kleine vertraging in te stappen. Dit maakt het project in grote mate afhankelijk van de traagste partij. En er zijn heel wat partijen betrokken: netbeheerders, regulatoren en leveranciers, opererend binnen drie, soms verschillende, gewestelijke regelgevingen. Dat maakt het besluitvormingsproces complex en moeizaam.

In Vlaanderen is de versnelde uitrol van digitale meters volop aan de gang. Kwartierwaarden zullen voor heel wat eindgebruikers interessante mogelijkheden bieden. Het is op dit moment nog onduidelijk hoeveel data van de digitale meters het CMS aankan. Een snelle opschaling lijkt in elk geval vereist. In een audit waar schuwt Deloitte voor het risico dat het complexe CMS hoge onderhoudskosten zal hebben en moeilijk aanpasbaar is aan toekomstige ontwikkelingen. In een energiemarkt in volle transitie en met nieuwe concepten aan de horizon, zoals energiegemeenschappen, maakt de VREG zich daarover zorgen.

2.5. Bijkomende maatregelen

Naast het capaciteitstarief zijn er nog bijkomende maatregelen nodig om het efficiënt gebruik en de betaalbaarheid van de distributienetten op lange termijn te verzekeren.

Reguleringsmethodiek

De tariefmethodologie stimuleert de distributienetbeheerders om kostenefficiënt te werken. Ze moeten zich houden aan een plafond aan toegelaten inkomsten. Tot 2015 gebruikten de meeste regulatoren de 'cost plus'-methode waarbij de kosten van de netbeheerder grotendeels aanvaard werden, en er een gereguleerde winstmarge bijgeteld werd. Een nadeel is dat een netbeheerder geen incentive voelt om inefficiënties te vermijden. Daarom gebruiken de meeste Europese regulatoren vandaag een inkomstenregulering. De regulator stelt daarbij jaarlijks vooraf een toegelaten inkomen vast waarin zich een potentiële winstmarge bevindt. Het dwingt de netbeheerder om na te denken over de kosten die hij maakt.

Als een distributienetbeheerder geconfronteerd wordt met een congestie in zijn net, heeft hij in principe de keuze uit twee oplossingen. Hij kan ofwel beslissen om zijn net te verzwaren en dus in meer capaciteit te voorzien. Hiermee creëert hij nieuwe, permanente kosten zoals bijkomende afschrijvings- en kapitaalkosten. Ofwel beslist hij om occasioneel kosten te maken en op het moment dat de congestie optreedt de beschikbare flexibiliteit in het net aan te spreken. Hierbij geeft hij een signaal aan netgebruikers om hun interactie met het net qua afname of injectie aan te passen. Zij doen dat tegen een vergoeding, wat een kostprijs is voor de distributienetbeheerder.

Tijdsafhankelijke tarieven

In de tariefmethodologie 2021-2024 staat dat het onderscheid tussen dag- en nachttarief niet langer wordt toegepast vanaf 2022. Dit heeft uiteraard enkel betrekking op de nettatarieven en niet op het onderdeel energiekosten in de elektriciteitsfactuur. Leveranciers kunnen contracten blijven aanbieden met andere energieprijzen voor het dag- dan voor nachtverbruik. Verder heeft de VREG beslist om deze reguleringsperiode nog geen nieuwe 'time of use'-prikkel in te voeren. Dergelijke prikkel kan op termijn wel een middel zijn om de kostenreflectiviteit van de nettatarieven te verhogen, maar er zijn ook risico's en nadelen aan verbonden, zoals het ontstaan van nieuwe, lokale pieken. De VREG wil dat eerst onderzoeken en heeft daarom Fluvius verplicht om hierover een studie op te leveren tegen december 2023.

Energiegemeenschappen

Over de omzetting van de Europese richtlijnbepalingen betreffende energiegemeenschappen gaf de VREG het voorbije jaar twee adviezen. In het eerste advies doet hij voorstellen over de omzetting van de bepalingen in de Vlaamse regelgeving. Op vraag van de minister gaf de VREG in het najaar, na de eerste principiële goedkeuring van het ontwerp van decreet, een tweede advies (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 663/1). Over het algemeen staat de regulator positief tegenover het ontwerp van decreet. Hij heeft wel bedenkingen bij de in het ontwerp van decreet opgenomen verplichting voor de VREG om kortingen op nettatarieven voor energiegemeenschappen te onderzoeken. Kortingen op nettatarieven zijn een contradictio in terminis. Het heeft weinig zin om energiegemeenschappen zonder meer kortingen te geven omdat ze een energiegemeenschap zijn. Er moet een voordeel voor het net tegenover staan. De VREG zal de studie over de time of use uitbreiden met een onderzoek naar de eventuele voordelen van energiegemeenschappen voor het distributienet. De VREG wacht nu de publicatie van het decreet af maar treft al de

nodige voorbereidingen om het decretale kader verder uit te werken in het technisch reglement en de tariefmethodologie.

2.6. Conclusie

Ronnie Belmans concludeert dat de kosten van bepaalde maatregelen, onder meer de groenestroomcertificaten en de terugdraaiende teller via de tarieven, aangerekend werden aan andere netgebruikers die daar zelf niet konden of wilden op inspielen. Het geheel van kosten aanrekenen aan diegenen die niet krijgen ten voordele van wie wel krijgt, is een mattheuseffect. Met het capaciteitstarief wil de VREG dat voor de toekomst zo veel mogelijk vermijden. Dat tarief zorgt er immers voor dat iedereen de kosten aangerekend krijgt van de manier waarop hij het net gebruikt en dat dus niet langer iedereen betaalt voor kosten die door een bepaalde groep veroorzaakt worden. Door daarenboven pieken te vermijden, wordt het net betaalbaar voor iedereen.

De digitale meter is essentieel voor de transitie naar een duurzaam, betaalbaar en comfortabel elektriciteitssysteem. De VREG steunt Fluvius in zijn streven naar een snelle en efficiënte uitrol. Om de kosten te beperken, is het zaak uitzonderingen te vermijden en de werken straat per straat en wijk per wijk te laten vorderen. Minder kosten is in het voordeel van iedereen en biedt de gereguleerden de mogelijkheid andere aspecten sneller of bijkomend te ontwikkelen. Hoe sneller het capaciteitstarief ingevoerd wordt, des te beter. Dat vermijdt verworven rechten die moeilijk terug te schroeven zijn en mattheuseffecten. Eigenaars van elektrische voertuigen, van warmtepompen, maar ook energiegemeenschappen moeten een correcte bijdrage leveren tot de netkosten. Het net kan de eerste tienduizend elektrische voertuigen probleemloos aan, maar als het er 1 miljoen en meer worden en niemand een slimme laadpaal heeft, zorgt dat geheid voor problemen.

Een draagvlak creëren is het gemeenschappelijke werk van de regulator, de netbeheerders, de leveranciers, de administratie en de politieke wereld. De regulator wil de kar trekken, maar kan het niet alleen. Slechts met een sterk draagvlak voor de digitale meter en het capaciteitstarief is een snelle en kostenefficiënte energietransitie mogelijk.

II. Vragen en opmerkingen van de leden

1. Tussenkomst van Bruno Tobback

Bruno Tobback vraagt of wie al een draadloze digitale meter heeft door het arrest van het Grondwettelijk Hof het recht heeft de vervanging door een bekabeld exemplaar te vragen. Zo ja, wat hem evident lijkt, wat is de impact ervan?

Van bij het begin was er geen draagvlak voor een versnelde uitrol van de digitale meter. Dat is een van de redenen van de huidige problemen. De uiteenzetting van beide genodigden bezorgt hem dan ook een wat ongemakkelijk gevoel. Het is niet door ervoor te pleiten dat het draagvlak er ook komt, daarvoor zijn er meer argumenten nodig dan dat de kosten van het net moeten worden beperkt. Het pleidooi voor incentives om minder stroom te verbruiken, staat in contrast met het hogere stroomverbruik van de gewenste omschakeling naar een hernieuwbare energie, gestimuleerd met premies zoals voor elektrische wagens en warmtepomp. Ziet *Ronnie Belmans* die discrepantie?

Hij informeert of er al berekend is wat de flexibilisering van het eigen verbruik, de instrumenten, de toestellen en de domotica de verbruiker zou kosten. Hij heeft het gevoel dat de investering in een sterker net vermeden wordt door de gezinnen op kosten te jagen. Is de kostprijs voor een sterker net al afgewogen tegen de

meerkosten voor alle gezinnen samen? Is het niet beter in het net te investeren in plaats van een inspanning te vragen aan de gezinnen terwijl de technologie nog niet voorhanden is? Het is bijvoorbeeld vooralsnog niet mogelijk de warmtepomp te laten draaien met zelf opgewekte stroom van zonnepanelen. Eigenlijk krijgt de gebruiker nu de boodschap dat het beter is geen zonnepanelen en evenmin een warmtepomp te plaatsen. Dat staat haaks op het stimuleringsbeleid van alle regeringen van dit land maar ook van Europa.

Is het niet beter een heleboel onderdelen van de energiefactuur te financieren met een autonome koolstofaks die ongewenst gedrag bestraft en gewenst gedrag stimuleert, op een manier die mattheuseffecten vermijdt? De opbrengsten ervan zouden eventueel ook de aanleg van een stroomnet kunnen financieren.

2. Tussenkoms van Tom De Meester

Tom De Meester weet dat het arrest van het Grondwettelijk Hof enkel de juridische basis van de virtueel terugdraaiende teller vernietigt. Daarbij komt nog dat het Unierecht de terugdraaiende teller garandeert tot 2023. Is Frank Vanbrabant het daarmee eens of heeft hij argumenten dat het Grondwettelijk Hof ook van de materieel terugdraaiende teller de juridische basis vernietigt? Hij informeert of Fluvius zijn raming van 3 miljard euro vermijdbare netinvesteringen als gebruikers het verbruik spreiden en pieken vermijden, berekend heeft, of dat het louter een doelstelling is.

Residentiële elektriciteitsgebruikers kunnen niet zomaar hun gebruik veranderen. De meeste mensen werken buitenshuis en de elektriciteitspiek is dus 's avonds. Domotica die dat verbruik op andere tijdstippen organiseren, kosten veel geld. Voor velen is dat niet haalbaar. Willen prijsprikkels sturend zijn, dan moet er een groot financieel voor- of nadeel zijn. De spreker denkt niet dat een capaciteitstarief daarvoor volstaat, nog los van de wenselijkheid van extreme prijsverschillen naargelang het tijdstip van verbruik.

Bij Ronnie Belmans informeert hij naar de scope en het opzet van de studie. Gaan ze over de praktische toepassingen en de modaliteiten van de implementatie of ook over de grond van de zaak? Er is immers al veel buitenlands onderzoek dat leert dat de vermijdbaarheid van elektriciteitsverbruik op piekmomenten voor gewone mensen beperkt is, dat de prijselasticiteit beperkt is, en dat dure, asociale tarieven nodig zijn om een zeker effect te ressorteren. Dat geeft een mattheuseffect extra large: wie in staat is zich een smartsysteem aan te schaffen heeft er veel baat bij, maar gewone mensen zijn de dupe.

Het klopt dat nu bij de distributietarieven een groot mattheuseffect speelt omdat de ecologische openbaredienstverplichtingen per kWh doorgerekend worden in de factuur. Het gaat om de subsidies voor zonnepanelen en groenestroomcertificaten. Die verdwijnen niet met het capaciteitstarief. Is het uit de factuur halen van de kosten voor groenestroomcertificaten niet de belangrijkste oplossing?

3. Tussenkoms van Johan Danen

Voor *Johan Danen* is het een probleem dat het debat hier op een rationeel, maar elders op een emotioneel niveau gevoerd wordt, wat het moeilijk maakt meningen te veranderen. In de experimenten was de gedragsprikkel heel klein. Iedereen beseft dat er uiteindelijk overgeschakeld moet worden van meter, de vraag is wat het juiste moment ervoor is. De spreker is er niet van overtuigd dat de netten overbelast zullen worden als het niet snel gebeurt. Is er een tussenweg? Niemand heeft er baat bij oplossingen door de strot van de Vlaming te duwen. Draagvlak komt er evenwel niet vanzelf. Wat denken de sprekers dat daarvoor nodig is?

Vraagt Frank Vanbrabant een wettelijke oplossing voor de bekabelde digitale meter? Zo ja, welke precies? Hij informeert voorts in welke mate netcongestie nu al voor problemen zorgt. Hoe pakken de omliggende landen dat probleem aan? Is er daar weerstand tegen digitale meters? Zijn er goede voorbeelden waar Vlaanderen uit leren kan?

Door de ingewikkelde factuur heeft niemand zicht op zijn gebruiksprofiel, op zijn verbruik en op de verdeling ervan. Hoe kan dat inzicht verstrekt worden? Zowat iedereen associeert het capaciteitstarief met stijgende prijzen. Zijn proefopstellingen of -projecten een optie om dat beeld te counteren? Cruciaal daarvoor lijken hem net een beter leesbare factuur en inzicht in het gebruikersprofiel. Is het niet mogelijk om wie een digitale meter krijgt het eerste jaar of halfjaar vrij te stellen van het capaciteitstarief zodat ze eerst inzicht krijgen in hun profiel en hoe hun gebruik aan te passen? Dat was trouwens het plan van Fluvius voor het arrest: mensen aanraden een jaar te wachten vooraleer over te stappen op het nieuwe systeem.

Bij de simulaties zijn er blijkbaar alleen maar winnaars. De spreker gelooft wel dat er heel wat groepen een voordeel zullen hebben, maar dat betekent dat er heel wat andere zullen verliezen. Voor tweedeverblijvers is dat terecht, maar het verbruik van kleinverbruikers die klein behuist zijn, is min of meer gelijk. Het gaat dan vaker om kwetsbare mensen. Is het mogelijk een clause in te bouwen dat zij nooit meer betalen dan voorheen? Nog meer dan honderdduizend Vlamingen verwarmen elektrisch, vaak oudere en/of kwetsbare mensen. Zij zullen de echte verliezers zijn van het capaciteitstarief, wat voor de spreker echt niet kan. Kan ervoor gezorgd worden dat ook zij niet meer betalen dan voorheen?

4. Tussenkomst van Leo Pieters

Leo Pieters merkt dat de andere parlementsleden nu meer aandacht hebben voor de doos van Pandora die met de maatregelen voor zonnepanelen geopend is. De hamvraag is of het capaciteitstarief een uitstel van executie of een echte oplossing is. Fluvius en de VREG geven toe dat de prijs zal stijgen, maar ook het verbruik zal dat doen, door de elektrificatie. De vergelijking met de thermometer en de scanner gaat niet helemaal op omdat de arts de gegevens bekijkt en daarnaar handelt. Om voordelen uit de digitale meter te halen, zal ieder huisgezin een technicus onder zijn gezinsleden moeten tellen. Dat zal ook tijdrovend zijn. Alle toestellen die daarbij moeten helpen, kosten daarenboven geld.

Ook met het capaciteitstarief zijn er aanpassingen aan het net nodig. In de Pano-rapportage was te zien dat sommige zonnepaneeleigenaars de stroom niet op het net konden zetten omdat het net overbelast was. Naarmate de klimaatverandering het zonniger maakt, is de kans op overbelasting groter. Zal een netverzwaring gecombineerd met het capaciteitstarief volstaan? Zo ja, waarom dat dan niet meteen invoeren? Zelfs een beperkt vaststaand capaciteitstarief zal voor een heel aantal mensen, bijvoorbeeld kotstudenten en alleenstaanden, problematisch zijn. Is het een optie om ervoor te zorgen dat hun factuur niet stijgt ten opzichte van nu?

Zullen batterijen en waterstof als energiedrager ook een deel van de (tussen)oplossing vormen? Ook Nederland gaat voor waterstof. Wat zal er gebeuren met productieoverschotten?

Wie nu al een digitale meter heeft, kan zijn verbruik en gedrag al wat aanpassen tegen 1 januari 2022. Wat niet kan berekend worden, is het gedrag. Een draagvlak zal niet volstaan om dat aan te passen. Niet iedereen zal dat trouwens zelfstandig kunnen. Sommige mensen hebben zelfs moeite om hun elektriciteitsfactuur te lezen, laat staan het verbruik te regelen. Sommige, zelfs jonge, gezinnen moet nog geleerd worden hoe met geld om te gaan. De verwachtingen zijn voor velen te

hoog. Allicht worden ook deze gezinnen opnieuw de meest kwetsbaren. Mensen die onderlegd zijn, een hoog inkomen en veel zin voor initiatief hebben, zullen profiteren. Hoe groot is het percentage lager geschoolden, die daar niet mee overweg kunnen? Zij krijgen een hogere factuur, wat oneerlijk is. Voor het Vlaams Belang telt wat het kost aan de Vlaming, dat mag niet stijgen.

5. Tussenkoms van Robrecht Bothuyne

Robrecht Bothuyne merkt dat de huidige problemen aangegrepen worden door bepaalde parlementsleden om plots te beweren dat het slimme gedoe niet haalbaar en niet wenselijk is. Terwijl de voorganger van Bruno Tobback verschillende keren gevraagd heeft om sneller te gaan met Atrias en de uitrol van de digitale meter. Reden is dat sommigen politieke kansen zien in de problematische situatie sinds het arrest van het Grondwettelijk Hof.

Hij is tevreden over de simulaties met het capaciteitstarief, hoewel ze ongenueanceerd zijn. Er wordt uitgegaan van gemiddelden, wat grote verschillen kan verbergen, en zijn beperkt tot een bepaald type klant. Gezinnen met accumulatiekachels en warmtepompen komen bijvoorbeeld niet in beeld.

Hij informeert hoe de gezamenlijke communicatiestrategie eruitziet.

Hij vraagt voorts de reactie van de VREG op de bedenkingen van Fluvius over een tijdsafhankelijke component van de energieprijis.

Elektrische mobiliteit zal een impact hebben op de netinvesteringen en de noodzaak om slim te verbruiken. Wordt er in de modellen rekening gehouden met de marktevolutie waarbij er nu al meer elektrische wagens verkocht worden? Welke impact heeft dat op de netversterkingen? Worden de bestaande berekeningen geactualiseerd? Wat leren die berekeningen?

De Vlaamse ombudsman pleit voor een vergoeding bij afsluiting van het net. Bestaat die al? Verwacht men die te moeten uitkeren? De ombudsman pleit daarnaast voor een eengemaakt nettatarief. Wat denken Fluvius en de VREG daarover?

De terugleververgoeding is in Nederland tot meer dan het dubbele van wat ze in Vlaanderen bedraagt. Hoe kan die markt ondersteund worden om de rendabiliteit van de te injecteren stroom te verhogen? Heeft de VREG nog initiatieven genomen om garanties van oorsprong voor kleinschalige injecties mogelijk te maken?

6. Tussenkoms van Willem-Frederik Schiltz

Willem-Frederik Schiltz heeft vaak gehoord dat het draagvlak voor de digitale meter moet worden hersteld en dat van het capaciteitstarief opgebouwd. Als het consumptiepatroon niet aangepast wordt, is er 5 miljard euro nodig voor netverzwaringen. Ook hij vraagt Fluvius wat meer uitleg over de 3 miljard euro die te besparen valt. Er zijn technische en financiële grenzen aan de mogelijkheden van een consument om zijn verbruik in de tijd te spreiden, zelfs met slimme toestellen. De prijselasticiteit is bovendien heel taai. Voor een keer ziet hij als liberaal het individu niet als de meest heilzame maatstaf der dingen. In energie zaken is de individuele consument suboptimaal geplaatst om in de markt te opereren.

De toekomst ligt voor hem in aggregatie op wijkniveau. Gezamenlijke productie van zonne-energie kan een wijk voldoende economische macht geven, maar ook voldoende technisch volume om impact te hebben op de netcongestie. Om die aggregatie mogelijk te maken en toch een correcte individuele afrekening te krijgen, is een digitale meter nodig. Zonder de digitale meter dreigt Vlaanderen een

technologisch achterlijk land te worden. Het is zaak hem tijdig, verstandig en met sociale correcties te installeren.

Zelfs met een geniaal communicatiebureau en samenwerking tussen alle partners, maar zonder financiële correcte en aantrekkelijke incentives zal het draagvlak niet herstellen. Hoe denken de VREG en Fluvius opnieuw rust te brengen en het aantrekkelijk te maken voor particulieren om te investeren in PV, aantrekkelijker dan het oude met de terugdraaiende tarieven? De retroactieve investeringspremie, de extra incentive voor thuisbatterijen helpen. Hij waarschuwt wel voor maatregelen die het doel, namelijk digitale meters tegen 2025, tegenwerken.

Op termijn acht hij een combinatie nodig van een distributiefactuur die zuiver de kosten reflecteert en daarnaast een systeem van heffingen, met een lastenverschuiving van (propere) elektriciteit naar (vervuilende) fossiele brandstoffen, en met vermindering van een sociaal bloedbad en een mattheuseffect. Als nu publiek gemaakt wordt dat elektriciteit duurder en gas goedkoper wordt, staat het land in brand. Het is zaak geleidelijk te ageren en ervoor te zorgen dat iedereen mee kan. De spreker wijst er voorts op dat het basisidee van distributienetten, solidarisering van de kosten, tegengesteld is aan kostenreflectieve doorrekening. Dat omdraaien is een hele operatie. Ook de opkomst van de zonnepanelen is trouwens gefinancierd door een solidariteitsmechanisme.

Kostenreflectiviteit van de distributie betekent dat voor injectie de reële kostprijs wordt betaald, tenzij de opgewekte elektriciteit gebufferd kan worden in batterijen, in de elektrische wagen van een van de burens, in de elektrische hoogoven van een artiest achter de hoek enzovoort. Zonnepanelen, warmtepompen, elektrische auto's zijn nu kostendrijvers van het net omdat aggregatie nog niet kan wegens nog geen digitale meters. Dat dreigt voor een catch 22 te zorgen omdat huishoudens liever afwachten. Als de investeringsbereidheid van prosumenten keldert, keldert de kosten-batenverhouding van de digitale meter. Zowel politiek als technisch nadert een heikel punt in het Vlaamse energiebeleid: een sociaal verantwoordde, economisch rendabele en innovatieve transitie in gang zetten of definitief de nek omwringen. De wetgever heeft een poging gewaagd, met de beperkte technische kennis die hij heeft, maar het Grondwettelijk Hof heeft die vernietigd, waardoor er iets anders nodig is. Wat is dus de beste oplossing om het draagvlak voor digitale meters te herlanceren en tegelijk de investeringsimpuls voor hernieuwbare energiebronnen en duurzaam energiegebruik en -verbruik te motiveren?

Elke tariefwijziging kan ondermijnd worden als een type verbruikers nadeel ondervindt. Daarom is het nodig duidelijk te maken wat het capaciteitstarief voor elke categorie verbruikers betekent. Ook de beleidsmakers moeten daar inzicht in hebben om het flankerende beleid dat bij elke gezonde energietransitie hoort, vorm te geven. Door de verhouding van 15 procent vast en 85 procent variabel zouden de bijeffecten meevallen, maar daar komen dan de heffingen bij. Een tijdelijke remediëring mag niet leiden tot een lock-in waardoor de gewenste taxshift en het vereenvoudigen van de factuur niet meer mogelijk zijn. Hij vraagt dan ook om simulaties te maken voor meer types verbruikers. Als alle voorgaande facetten er zijn, zou het mooi zijn als alle instanties hun communicatiebudgetten en inspanningen bundelen zodat de digitale meter als essentieel voor een energietransitie opnieuw in een positief daglicht komt te staan.

7. Tussenkomen van Andries Gryffroy

Andries Gryffroy benadrukt dat de N-VA voorstander is en blijft van een digitale meter, van een capaciteitstarief en van een tijdsafhankelijke component aan de tarieven. De technologie bestaat en zal nog verbeteren waardoor het netwerk uiteindelijk slim wordt. De omslag, een gedrag sturen, kan maar met een draagvlak, gewinning en een prikkel. In maart 2019 pleitte hij al bij de regulator voor slimme

tarieven die zo voordelig zijn dat de prosumant vanzelf wegloopt van de terugdraaiende teller. Die tarieven zijn er nog niet.

De VREG zegt dat er over de vraag tot uitstel van het capaciteitstarief een stakeholdersoverleg moet komen. Voor de spreker is het parlement een van die stakeholders. Bewindvoerders kunnen geen transitie bewerkstelligen als ze geen inspraak hebben in de tariefmethodologie en de tariefstructuur. Hij vraagt de mening van de VREG daarover.

Gedrag wijzigt pas als er een prikkel is. Op 1 januari 2022, als de regulator het capaciteitstarief invoert, wordt ook het dag-nachtstarief afgeschaft. Heel veel gezinnen laten nu 's nachts toestellen draaien. Dat dag-nachtsysteem is inderdaad niet meer van deze tijd. Op andere momenten gebruik goedkoper maken, bijvoorbeeld op bepaalde daguren als er een grote productie is, kan niet wegens de Ferrarismeter. Daarvoor is een digitale meter nodig. De VREG stelt tijdgebonden nettatarieven almaar uit, waardoor gezinnen geen prikkel hebben. Mensen moeten uiteraard kunnen onderzoeken of dat capaciteitstarief voor hen voordelen inhoudt.

Voor een vraag om uitstel om louter operationele redenen acht de VREG een stakeholdersoverleg nodig. Waar blijft echter de gebruiksvriendelijke tool zodat elk gezin kan berekenen wat een capaciteitstarief voor zijn situatie inhoudt en zodat de politici kunnen nagaan wat het betekent voor elk type consument? Dat zou bijdragen aan een draagvlak. Voorts informeert hij of Atrias al dan niet toekomstbestendig is: kan het werken met een tijdsgebonden en een capaciteitstarief? Zal alles klaar zijn in september 2021 of zal Atrias een reden zijn voor een nieuw uitstel?

Een korting op nettatarieven voor energiegemeenschappen vindt de spreker logisch, als ze inderdaad pieken afvlakken. Vanaf wanneer zal dat volgens Fluvius kunnen? Het laatste advies van de regulator is op twee manieren te lezen. Betekent het dat de VREG geen fundamentele opmerkingen heeft bij de voorstellen van de Vlaamse Regering? Als die er wel zijn en een klacht bij het Grondwettelijk Hof tot de mogelijkheden behoort, vraagt hij de regulator om dat vandaag duidelijk te zeggen.

Aan Bruno Tobback zegt hij dat niet de kosten om een huishouden slim te maken primeren, maar wel hoeveel gebruikers slim moeten zijn om 80 procent van de netkosten te vermijden. Wie een monotoon gebruik heeft, hoeft niet slim te consumeren. Bepaalde types verbruikers zijn echter goed in staat in te spelen op marktprikkels. Als zij dat doen, kan een groot deel van de netkosten worden vermeden. Vanaf 2026 moeten volgens het federale regeerakkoord nieuwe bedrijfswagens elektrische voertuigen zijn. De netkosten daarvan moeten echter niet door anderen gedragen worden. De personen met een bedrijfswagen moeten gewoon een slimme laadpaal hebben.

Hij verwijst naar een uitgebreid rapport van Flux50. Tal van elektrische toestellen hebben uitstelfuncties. Met de woningapp voor de iPhone, een smartplug die 39 euro kost en de Apple TV als hub, kunnen drie toestellen vanop afstand aangestuurd worden. Kortom, veel hoeft het niet altijd te kosten om een woning slimmer te maken. Dat is beter dan het net te verzwaren.

III. Antwoorden

1. Fluvius

Volgens *Frank Vanbrabant* wacht Fluvius op de juridische interpretatie van het arrest om te bepalen of wie al een digitale meter heeft, het recht heeft die te laten vervangen door een bekabeld exemplaar. Als dat zo is, is de oplossing tot 2023

des te meer nodig. Fluvius denkt na over een technische oplossing, maar de wetgever zal de wettelijke basis ervoor moeten maken.

Door de grotere graad van elektrificatie met de overgang van fossiele naar lokale hernieuwbare energie, zal er inderdaad meer elektriciteit verbruikt worden. Dat maakt het alleen maar noodzakelijker om er zuinig en efficiënt mee om te springen. Het is dus geen contradictie, het ene noodzaakt het andere.

Wat de vrees betreft dat investeringskosten van het net naar de individuele klant verschoven worden, repliceert hij dat er geen ingewikkelde domotica nodig is, maar eenvoudige oplossingen die de klant helpen. Op de website www.maakjeme-terSlim.be komen almaar meer applicaties, betaalbaar en eenvoudig. Fluvius is trouwens blij dat er zoveel firma's werken aan betaalbare toepassingen. De digitale meter is de belangrijkste hefboom. Vooral grootverbruikers met elektrische voertuigen, warmtepompen enzovoort, hebben die applicaties nodig. Het is zaak hen te sensibiliseren en hun gewenste gedrag te faciliteren. Dat is niet de meerderheid. Als zij hun gedrag aanpassen, komt dat de betaalbaarheid van iedereen ten goede. Doen ze dat niet, zal de rest van de bevolking meebetalen.

Het dag- en nachttarief heeft bewezen dat prijsprikkels helpen. Zolang ze maar op een eenvoudige manier toepasbaar zijn.

Hij beaamt dat voor een draagvlak meer nodig is dan communicatie alleen. Alle partners moeten dezelfde taal en dezelfde argumenten brengen. Daarnaast moet nagegaan worden welke flankerende maatregelen nodig zijn om dat draagvlak te herstellen.

Fluvius is geschrokken dat de ombudsman bij de voorstelling van het jaarverslag het congestieprobleem in de pers bracht. In 2019 waren er op 570.000 PV-kanten 47 terechte meldingen over de geleverde spanning in het geval van een congestieprobleem. Het is dus een klein probleem, wat niet wegneemt dat die mensen moeten worden geholpen. Eens er digitale meters zijn, is de stroombehoefte beter in kaart te brengen en kunnen de netten, waar nodig, aangepast worden. Om het ene voorbeeld dat de pers haalde, op te lossen, moet 2 kilometer net aangelegd worden, wat een waanzinnige investering is. Daarvoor zijn andere oplossingen beter.

Sowieso zal er moeten worden geïnvesteerd in netten. Het voordeel van continu te meten, is dat die investeringen gericht zijn: alleen daar waar nodig. Zonder digitale meter zijn de investeringen minder gericht, dus zwaarder. Het bedrag van 3 miljard euro komt uit gedetailleerde berekeningen, gebaseerd op realistische aannames, die ook onderzoeksinstellingen hanteren. Hij raadt de parlementsleden de lectuur aan van Visie 2050 Energie op de Fluviuswebsite. Daarin staat gedetailleerd beschreven hoe de distributienetbeheerder de evolutie van alle energievormen ziet, alsook worden de aannames besproken. Ook heeft Fluvius goede modellen om de invloed van elektrische voertuigen op de netten te simuleren.

De vergoeding bij afsluiting van het net, waar de Vlaamse ombudsman voor pleit, is iets wat aan de regulator toekomt. Of er een eengemaakt nettarief komt, is een politieke keuze.

Vandaag maken het capaciteitstarief of een tijdsgebonden tarief geen deel uit van Atrias. Het tijdsgebonden tarief wordt onderzocht. Er zullen trouwens nog meer wijzigingen nodig zijn om Atrias in het centrale marktsysteem te passen. Atrias is aanpasbaar aan ontwikkelingen en in die zin toekomstbestendig.

De besluitvorming over de energiegemeenschappen zit in het finale stadium. Eens Fluvius, de VREG en het kabinet klaar zijn, zal er duidelijkheid komen over hoe daar tarifair en qua netbeheer mee zal worden omgegaan.

2. VREG

Ronnie Belmans wijst erop dat Fluvius en de regulator het over dit dossier grotendeels eens zijn. Het uitstel van het capaciteitstarief met zes maanden wordt behandeld op de volgende raad van bestuur. Het parlement heeft die raad de volledige verantwoordelijkheid gegeven over de tarieven. Als die dat goedkeurt, zullen de consultaties zo snel mogelijk starten. Uiteraard zal voor een eigenaar van een elektrisch voertuig de elektriciteitsrekening stijgen. Voor dezelfde afstand betaalt hij echter slechts twee derden dan met een benzinewagen. Is hij daarenboven eigenaar van zonnepanelen, dan kan hij daarvoor de eigen oogst gebruiken. Het vermijden van het mattheuseffect lukt met het capaciteitstarief niet voor de groenestroomcertificaten maar wel voor de nettarieven. Het is niet fair dat bezitters van een elektrisch voertuig door piekgebruik de netkosten optrekken, terwijl iedereen opdraait voor die kosten.

Om iedereen op het elektriciteitsnet aan te sluiten, zijn de kosten ervoor in de jaren 20 gesolidariseerd, wat in het voordeel was van de minderbedeelden. Hij waarschuwt voor een omgekeerde socialisering: dat wie het moeilijk heeft meer betaalt. Het capaciteitstarief zorgt ervoor dat de piek vermindert waardoor de totale kosten dalen, maar vermijdt dat de kosten van wie zorgt voor de piek gespreid wordt over de anderen. Elektrificatie zorgt inderdaad voor een groter verbruik, maar ook dan moet het gebruik zo efficiënt mogelijk zijn.

Het gewone verbruik kan gestuurd worden, maar met slechts een beperkte impact. Het sturen van het nieuwe verbruik voor warmtepompen en elektrische voertuigen zal noodzakelijk zijn. Over de creatie van een draagvlak buigt zich de communicatiegroep waarin VEKA, het kabinet, Fluvius en de VREG zitting hebben. Daarnaast wordt er gewerkt aan een simulator. De resultaten kunnen geregeld aan het parlement worden overgemaakt.

Dadelijk na de beslissing over het capaciteitstarief, vormden volgens *Pieterjan Renier* communicatiespecialisten van Fluvius, de VREG, VEKA en leveranciers een werkgroep over een draagvlak voor 2022. Daarvoor werd ook een extern bureau aangesteld. Het arrest heeft dat traject doorbroken en het draagvlak dat er al was, onderuit gehaald. In eerste instantie hebben Fluvius en VEKA zich geconcentreerd op het beantwoorden van de vele vragen en op het duidelijk maken wat het arrest betekent voor alle types gebruikers. De spreker verwijst naar de FAQ-lijsten op de website. De technische aspecten zijn doorgesproken met de leveranciers.

Door het arrest is er een extra inspanning nodig. De VREG heeft de simulator naar zich toe getrokken en zal die zo snel mogelijk online plaatsen. Hij refereert aan de digitemetersimulator die ongeveer de helft van de prosumenten uitgevoerd heeft. Eigenlijk willen mensen gewoon weten wat nieuwigheden voor hen betekenen in euro's. Dat zal een aanmoediging zijn voor de digitale meter, maar voor 80 procent vooral een grote geruststelling. Mensen met een elektrisch voertuig zullen merken dat ze misschien meer betalen, maar dat ze met een slimme laadpaal misschien zelfs goedkoper uitkomen. De simulator brengt duidelijkheid, stelt gerust en geeft sommigen prikkels om te investeren in slimme systemen. De VREG kan dat niet alleen, het is een werk van alle betrokken partijen samen.

De VREG heeft al meermaals gezegd de openbaredienstverplichtingen in de factuur geen goede zaak te vinden. Het gaat echter om veel geld en het is niet snel op te lossen. Dat ervoor gekozen is om de retroactieve investeringspremie met de

algemene middelen te betalen en de elektriciteitsfactuur er dus niet mee te belasten, vindt de regulator dan ook een goede zaak.

Voor de vereenvoudiging van de factuur zijn er enkele trajecten geweest. Gebruikers met een digitale meter kunnen gratis gedetailleerd inzicht krijgen in hun aardgas- en elektriciteitsverbruik via mijn.fluvius.be. Wie nog meer detailinformatie wil, kan daarvoor de P1- en S1-poorten gebruiken.

Voor de 7 procent van de huishoudens die vallen onder het sociaal tarief, verandert er niets. Het capaciteitstarief wordt voor hen niet toegepast. Het capaciteitstarief verandert op zich niets voor de klanten met exclusief nachttarief, de tariefstructuur en -methodologie wel. Voor wie exclusief een nachttarief heeft, is een capaciteitstarief in wezen een goede zaak. Wie veel elektriciteit verbruikt maar een relatief lage maandpiek heeft, zoals wie elektrisch verwarmt, zal net beter af zijn met het capaciteitstarief. Achterliggend is dat bij de fusie van Eandis en Infrax begin dit jaar, enkele structuren beter op elkaar zijn afgestemd. Daarnaast is er gekozen voor een afbouwtraject gespreid over acht jaar.

In de afgelopen vijf jaar is de elektriciteitsfactuur, zeker voor de distributiekosten, significant gedaald. Er zijn sowieso netinvesteringen nodig. Flexibiliteitsdiensten zijn een middel om de factuur niet te laten stijgen. De combinatie digitale meter/capaciteitstarief moet er net voor zorgen dat de investeringen in het net beperkt blijven en dat de 80 procent klanten zonder PV, warmtepomp en zonnepanelen, hun factuur niet zien stijgen. Het is een stimulus zodat de grote verbruikers hun gedrag aanpassen en de energiefactuur van de kleine verbruikers niet stijgt.

Hij bevestigt dat in 2019 op een totaal aantal van meer dan 10.000 er slechts 47 klachten gingen over omvormerproblemen ten gevolge van congestie. Hij vraagt dat probleem dus niet te overroepen. Dat neemt niet weg dat Fluvius voor elke klacht oplossingen gezocht heeft. Dat is geen garantie dat er in de toekomst geen problemen meer zullen zijn, bijvoorbeeld ten gevolge van meer elektrische wagens en meer zonnepanelen. Dan zijn correcte meetgegevens via de digitale meter een troef zodat het net lokaal en gericht kan worden versterkt. Om een schadevergoeding aan te vragen, bestaan er al procedures. Een vergoeding lost evenwel het probleem niet op. Minstens even belangrijk is die oplossing, en beter nog is het om problemen te voorkomen.

Fluvius voert een studie over 'time of use'-tarifiering uit. Dat is geen theoretische studie, maar een operationele studie die de praktische uitwerking bestudeert. Sinds 1 januari kunnen leveranciers voor de prijscomponent ook dynamische contracten aanbieden zodat consumenten kunnen kiezen om minder te verbruiken als de prijzen hoog zijn en meer als ze laag zijn. De eerste dergelijke contracten zijn al afgesloten met kleinzakelijke afnemers.

De VREG heeft sinds het begin van dit jaar bekeken welke leveranciers van digitale meters welke terugleververgoeding aanbieden. Momenteel zitten er al een veertigtal contracten in de V-test. Dat aantal neemt dagelijks toe. De volgende update is voor volgende week. De bekendmaking via de V-test maakt dat leveranciers de concurrentie voelen en ernaar neigen hun terugleververgoeding te verhogen. De regulator herhaalt zijn tips: een goed afnamecontract, zelfconsumptie, teruglevercontracten en de koppeling tussen afname- en teruglevercontracten bekijken. Op de site staat een eenvoudige tool om de consumenten met een digitale meter ook daarin wegwijs te maken.

Voor kleine installaties onder de 10 kWh worden er momenteel geen groenestroomcertificaten uitgereikt. Die installaties injecteren zo'n 2 tot 3 MW per jaar. De marktprijs daarvan is 1 tot 2 euro. Het is altijd een afweging tussen

investeringen en wat het de eindklant opbrengt. De VREG is er wel degelijk mee bezig en bekijkt wat nodig is om het mogelijk te maken.

De kernboodschap van het laatste advies van de VREG heeft hij gegeven. De regulator is voorstander van de digitale meter en van het respecteren van de Europese verplichtingen. Fluvius moet de plaatsing van de digitale meters zo efficiënt mogelijk doen. Daarnaast is het de plicht van de regulator om juridische bekommernissen te melden, bijvoorbeeld dat in het besluit de prosumenten als prioritaire doelgroep geschrapt worden, terwijl volgens het decreet de digitale meter bij voorrang bij hen wordt geplaatst. Het is nu af te wachten wat de Raad van State daarover te zeggen heeft.

Voor de digitale meter hinkt België achterop bij heel wat andere landen. In Nederland zijn alle meters digitaal, maar voordien was er al een capaciteitstarief op aansluitingsvermogen. Congestie, wat ze daar stroomfiles noemen, is een probleem. Nederland denkt dan ook over een ander capaciteitstarief en kijkt daarvoor met interesse naar de evolutie in Vlaanderen. Voor de VREG is voorkomen beter dan genezen, de juiste prikkels en stimulansen zijn nodig zodat klanten bijvoorbeeld nu al kiezen voor een slimme laadpaal.

IV. Aanvullende vragen en antwoorden

1. Vragen

Bruno Tobback merkt dat er niet geantwoord is op zijn vraag om een algemene verzekering van het net financieel af te wegen tegen de som van alle huishoudelijke investeringen. Hij leidt daaruit af dat die berekening niet gemaakt is of dat niemand ze graag deelt. In een tijd dat het draagvlak weg is, is dat misschien wel nuttig.

Bij de externe sprekers maar ook bij de parlementsleden hoort hij veel redeneringen op korte termijn. Op middellange termijn zullen er alleen maar elektrische wagens en warmtepompen meer zijn, dus is gewoon een veel sterker elektriciteitsnet nodig. Er is echt geen manier om alles zo te sturen dat er alleen in de zomer geladen wordt. In een geëlektrificeerde samenleving is een sterker elektriciteitsnet geen gunst maar een essentiële publieke dienst, net als de wegen die de haven van Antwerpen ontsluiten essentiële publieke diensten zijn, waarvoor Fernand Huts niet maandelijks een extra belasting betaalt. Voor de spreker moeten niet alleen de openbardienstverplichtingen uit de factuur, maar ook nog andere aspecten zodat louter de elektriciteitsprijs overblijft.

Die weigering om het hele concept in ogenschouw te nemen, zorgt voor het onverkooptbare verhaal van vandaag met prikkels die aan gevoeld worden als irritaties. Voor de grote meerderheid van de gebruikers zal het capaciteitstarief geen effect hebben. Een gedragswijziging heeft immers slechts marginale effecten voor wie geen elektrische wagen heeft. Tegen 2050 is er hoe dan ook een net nodig dat alle elektrische wagens kan opladen. Dat particulieren zich buigen naar de vereisten van het net, ook als is het met eenvoudige apps, zal de zaak niet oplossen. Niemand heeft blijkbaar een idee hoe sterk het net zal moeten zijn tegen 2050, hoeveel het zal kosten en hoe het op een faire manier te financieren. Hij vraagt de sprekers dat uit te klaren zodat er politieke conclusies kunnen worden getrokken.

Johan Danen kaart opnieuw aan dat de elektriciteitsfactuur een tweede belastingbrief geworden is. De kilowattuurprijs voor elektriciteit is bijna vijf keer duurder dan van gas, nergens in Europa is het verschil zo groot. De VREG heeft op dat vlak weinig speelruimte. Daar evenwicht in brengen is een politieke keuze. Hij suggereert om daar dan geleidelijk mee te beginnen. Nu wordt wie zijn best doet om op een ecologische manier te leven, eigenlijk gestraft.

De eigenaars van warmtepompen worden door de recente gebeurtenissen sterk getroffen. De spreker vraagt de VREG een speciale tariefprikkel voor hen te ontwikkelen. Het is niet normaal dat zij veel meer betalen voor hun warmte dan mensen die op gas, pellets of stookolie verwarmen, terwijl het milieuvriendelijker is en het rendement 4 tot 500 procent is.

Het wetgevende werk voor energiegemeenschappen zit in de finale fase. Het gebrek aan financiële prikkels doet de spreker wat vrezen voor hun werking. Hij is voor het afschaffen van transitietarieven voor energiegemeenschappen, want ze maken geen gebruik van het transitienet. De overheid moet samenwerking om energie op te wekken en te gebruiken, zo veel mogelijk stimuleren, als ze het net niet te veel belasten. De overheid kan hen helpen om dat niet te doen.

Andries Gryffroy wijst Johan Danen erop dat Groen de federale minister van Energie levert. Een taksverschuiving in de richting van de lichte stookolie, geen Vlaamse bevoegdheid, valt onder diens bevoegdheid. Groen kan dus zelf de zaak aanpakken en een voorstel doen, in plaats van hier te schieten op Fluvius en de VREG. Als de energiegemeenschappen vrijgesteld worden van transmissiekosten, hoort hetzelfde te gebeuren voor iedereen die hernieuwbare energie opwekt. Wie zal dan de transmissie betalen, zij die geen PV-panelen kunnen plaatsen, bijvoorbeeld omdat ze in een appartement wonen of omdat ze die niet kunnen betalen?

Van de regulator kreeg hij geen antwoord op zijn vraag in welke mate hij de politiek als een belangrijke stakeholder beschouwt. Een woning zonder warmtepomp, zonder zonnepanelen, met een Ferrarismeter en een hybride wagen opgeladen via het gewone stopcontact, valt bij het capaciteitstarief voorlopig onder het consumptietype van 2,5 kW. Het gezin kan niet slim consumeren bij gebrek aan een digitale meter. Eens die er toch komt en het gezin niet voorbereid is op anders consumeren, zal zijn piekvermogen plotsklaps veel hoger zijn, wat meteen financieel gestraft wordt. Is de regulator bereid om de digitale meters wat later te plaatsen zodat de consument eraan kan wennen en het draagvlak kan groeien, maar vooral dat ook dit parlement zekerheid heeft dat de tool goed werkt?

Leo Pieters informeert wie het miljard euro dat in 2030 in het net geïnvesteerd wordt, levert. Ook Fluvius bespaart met de digitale meter. Draait hij ervoor op? Zal er op termijn een algemene netaanpassing nodig zijn? Zo ja, tegen wanneer?

Fluvius vraagt het capaciteitstarief een half jaar later in te voeren wegens Atrias. Kan de eigenaar met een digitale meter in afwachting al testen hoe hij het best gebruikmaakt van die slimme meter?

Evolueert de piekbelasting gradueel: hoger naarmate het piekverbruik groter is?

Robrecht Bothuyne wijst Bruno Tobback erop dat er wel degelijk duidelijke toekomstvisies op het elektriciteitsnet zijn, niet alleen van de politiek, maar ook van Fluvius. Door tarifaire stappen en de digitalisering met de meters en Atrias kan er 5 miljard euro aan bijkomende kosten vermeden worden. Het valt gemakkelijk uit te rekenen wat dat betekent per gezin. Elke besparing die Fluvius door invoering van de digitale meter realiseert, wordt verrekend in de nettatarieven en komt dus ten goede aan de Vlaamse gezinnen en kmo's. Het is de taak van de VREG te garanderen dat dergelijke besparingen doorgerekend worden in de tarieven, die immers kostenreflectief moeten zijn. Er is dus een combinatie nodig van werken aan het net, digitalisering en een tariefsysteem met de juiste prikkels.

Hij wijst er voorts op geen antwoord te hebben gekregen op zijn vraag over simulaties voor warmtepompeigenaars.

2. Antwoorden

Frank Vanbrabant heeft wat de kostenafweging tussen een sterker net en individueel gedrag betreft, al gezegd dat het niet veel kost om het individuele gedrag aan te passen. Fluvius houdt er in zijn visienota 2050 wel degelijk rekening mee dat alle auto's elektrisch zullen zijn. Ook de berekening van 3 miljard euro besparing door de digitale meter, monitoring en digitalisering van het net, heeft als aanname dat iedereen tegen 2050 elektrisch zal rijden. Die besparing is mogelijk omdat er ongeveer 40.000 kilometer net minder moet versterkt worden terwijl iedereen toch een elektrisch voertuig kan opladen. Noodzakelijke voorwaarden zijn wel de voornoemde gedragsaanpassingen en het beperken van investeringen tot de plaatsen waar ze nodig zijn. De investeringen van Fluvius worden integraal verrekend in de nettarieven, en besparingen betekenen dus een verlaging van die tarieven. Optimaal investeren in het net is dus in het belang van alle klanten.

Ronnie Belmans zegt dat er zeker een toekomstvisie is maar dat niet alles te voorzien is. Naar wie echt afgelegen woont zal geen draad meer getrokken worden, maar die krijgt een batterij. Dat zal veel goedkoper zijn, maar kon vijf jaar geleden nog niet.

Als we naar een volledige elektrificatie gaan met pakweg 4 miljoen elektrische voertuigen die met de huidige stand van de batterijen ongeveer 20.000 kilometer per jaar rijden, dan is er in Vlaanderen een meerverbruik van 16 terawattuur, ongeveer een verdubbeling van het huidige residentiële verbruik. Als dat gespreid wordt over de dag, zijn er wel degelijk investeringen aan het net nodig, hoewel ze beperkt zullen zijn. Als alle vervoer over land geëlektrificeerd wordt, zal het landelijke elektriciteitsverbruik iets meer dan verdubbelen. Kortom, het net klaar krijgen voor 2050 is een uitdaging, hoewel die overzichtelijk is en stap voor stap kan worden gerealiseerd. Een volledig correct beeld geven van hoe de wereld er over dertig jaar zal uitzien, is onmogelijk. Digitaliseren, elektrificeren en investeren zijn sowieso nodig. De investeringen zo beperkt mogelijk houden zal een continue taak zijn van de politiek, de regulator en de netbeheerder.

Pieterjan Renier wijst erop dat de VREG bij het bepalen van zijn tarieven geen rekening houdt met de technologie die de klant na de meter inzet. Over het stimuleren van de warmtepompen en de inhoud van de elektriciteitsfactuur heeft de VREG al adviezen verleend. Het capaciteitstarief is evenwel voordeliger dan vandaag voor warmtepompen omdat ze een grote verbruiksduur hebben maar lage verbruikspieken (2 à 3 kWh). Als de warmtepomp slim gestuurd wordt en bijvoorbeeld niet werkt tussen vier en acht uur 's avonds als andere toestellen gebruikt worden, zal ze niet voor een hogere piek zorgen. Kortom, het capaciteitstarief in combinatie met een digitale meter is voordeliger voor warmtepompen, terwijl het tarief technologie-neutraal blijft.

De VREG heeft ook over de energiegemeenschappen enkele adviezen uitgebracht. Het ontwerp van decreet dat daarop betrekking heeft, wordt binnenkort in het parlement besproken (*Parl.St.* VI. Parl. 2020-21, nr. 663). Zodra het goedgekeurd is, zullen de technische reglementen en de tariefmethodologie daaraan aangepast worden. Dat wordt al voorbereid, uiteraard met respect voor de kostenreflectiviteit en technologie-neutraal. De eventuele voordelen zullen dus gereflecteerd worden in de nettarieven.

De tariefmethodologie is complex. Aan aanpassingen gaat een uitgebreid traject vooraf, zoals dat trouwens decretaal voorgeschreven is. Het uitstel van het capaciteitstarief wordt besproken op de volgende raad van bestuur. De VREG wordt geregeld gehoord in het parlement, vorig jaar vijf keer, met telkenmale uitgebreide toelichtingen en interessante debatten. De regulator neemt de opmerkingen en vragen mee. De VREG is graag bereid om in juni de eerste resultaten van de simulator te komen toelichten.

Gwenny DE VROE,
voorzitter

Willem-Frederik SCHILTZ
Johan DANEN,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

btw	belasting over de toegevoegde waarde
CMS	Central Market System/Centraal Marktsysteem (clearinghousemechanisme)
FEPEG	Federatie van de Belgische Elektriciteits- en Gasbedrijven
kmo	kleine of middelgrote onderneming (meervoud = kmo's: kleine en middelgrote ondernemingen)
kW	kilowatt
kWh	kilowattuur
MIG	Message Implementation Guide
MW	megawatt
ODV	openbaredienstverplichting
PV	photovoltaïc
VEKA	Vlaams Energie- en Klimaatagentschap
VITO	Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek
VREG	Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt
WACC	weighted average cost of capital